नयज

निलापौ

कालमाति

२

तस्रजू

चौला वछुला

दँ १ १०९७ ल्या: २

दुज:

जि.वि.जोशी
राम शरण सायमि
मंगल नारायण सायमि
राजेन्द्र लाल महाजु
नारद वज्राचार्य

ग्वहालि थव:

रामकृष्ण तव:
शिवेश स्यस्य:
वुद्ध ज्यापु

थुगु ल्याखय

१. न्‌ग
२. परमानन्द वज्राचार्य
३. रमेश स्थपित
४. राम शरण सायमि
५. वसन्त कुमार मानन्धर
६. ज्ञानेन्द्र वज्राचार्य
७. वुद्ध ज्यापु
८. देव वज्राचार्य
९. हिरेन्द्र वहादुर तव:
१०. निरंजन
११. कन्हैया कुमार सायमि
१२. गौतम सायमि
१३. प्रदिप
१४. स्याम्दास
१५. निखिलेष
१६. पवित्र वज्राचार्य
१७. नारद वज्राचार्य
१८. जि.वि.जोशी

मू - १।-

श्री वीरेन्द्र शान्ति क्षेत्रया लँपु

-- नगू

नेपाः बुध्द भुमि खः। उकिं शान्तिया न्ह्यलुवाः बुध्दया थ्वभूमी शान्ति भूमी नं खत। शान्तिया हुनिं(निम्तिं)थनं थःगु थसय जक मखु विश्वय तकनं थःगु कुतः न्ह्यचिइका यंका च्वंगु दु। थुकिं सिइदु नेपाः बिश्वय शान्ति स्वनेत गुलि तत्पर यका:।थौंया विश्वय शान्तिया हुनिं गुलिनं ज्या जुया च्वंगु दुसा थुकिया अःखः उलिहे मभिंज्या नं जुया च्वंगु दु। आणविक ज्याभःया परिक्षण शितयुध्द या सम्भावनायात फं क्वातुके धुंकल। उकिं थौंया बिश्वबरा जनितिं तनाउ समुन्द्रपार्खे वइमखु थइगु खं थुइका काये धुंकल ।

थथे बिश्वय तनाव सृजना जुया च्वंगु इलय जुजु बीरेन्द्रं नपाःयात शान्तिक्षेत्र यायेगु प्रस्ताव तइबिज्याना: थःगु दुरदर्शिता क्यनाबिज्याःगु दु। थ्व प्रस्ताव नपाःया शान्ति इयःम्ह खः थइगु चिं खः दसि खः। थ्व फित थःगु थसय जक मखु बिश्वय कुं-कुलामय थ्ययेकं शान्तिया जः खयेमाःगु दु थथे थइबिज्याना: जुजु बीरेन्द्रं शान्तिक्षेत्र प्रति नपाःया मिखाछुलियात यथुका बियाबिज्याःगुहे शान्तिक्षेत्र-नेपाः या प्रस्ताव थःगु थयया जक स्वार्थं सिध्दीया हुनिं मखु थइगु धापूयात तंसा खः।थुकिं बांलाक्क हे सिइदु थ्व शान्तिक्षेत्रं छगू तःधंगु आदर्श क्यच्वाःगु दु।

सथां नेपाः बिश्वय जुइ गुइ निइगु जं(समस्या)नं पिने मवं।मग्याले पन्चशीलया आधारय थःगु निष्पक्ष क्वछिना(निर्णय)बिइत नेपाःया पलाः गुवले लिमचिउ।गथे - न्रपालं आणविक परिक्षणया विरोध याःगु दुसा मध्यपूर्व (दथुवन्ता)य प्यालेस्तिन्मतयगु अस्तित्वयात नं

असमर्थन मयाः।थात्थे थायेगु ब:गु नैपाःयं बज्याःगु ज्याय सथां बिरोध याना
वइच्वंगु दु।गुकें बिश्व शान्तिइ ख्तरा पिज्वई।थुकिया आत्मा सिइ थौंया बि-
श्व परिस्थितिइ त्वापुयात पनेगु मु ज्याभः है शान्तिदौत्र जुउवंगु दु।थुगुहे परि-
प्रदाय प्रत्यैक असंलग्न राष्ट्र शान्तिदौत्र जुइ थइगु न्यागुगु असंलग्न राष्ट्रदययया
मुज्याय मयजु बन्दरानायकं नवान दिइगु मबल्य नैपाःयात जिमिसं तइगु प्रस्ता-
व संस्थागत तवर वहे आदर्शयात जिमि जीवनया यथार्थ रूप बिइत ख:।थका:
संस्थागत रूपं शान्तिदौत्रयात बिकाश यायगु ल्यं नैपाःयात शान्तिदौत्र घोष-
णा यायेगु प्रस्ताव तइबिज्याःगु खंयचा बुलु मजुउ।
शान्तिदौत्रया प्रस्ताव हयैमाःगु ताःयात न्हयव्वया:
चीनया चेन्तुइ बियादिइगु न्वचुइ बिश्वया फुक्क थयनाप शान्ति,असंलग्नता,
मैत्री व सहयोगया आधारय स्वापू अप्वयैकेगु नीति जिमिगु अतल दु।जिमिसं सु
थय यातनं जिमिगु थयया कचाय मेंगु थयया बिरोधया हुनिं स्वयेकै बिइमखु व
थ्ये है व्यवहार मे पार्खे नं जुइगु मनंतुना।नैपाःयात शान्तिदौत्र धका: नायखिं
च्वयकेमाःगु जिगु प्रस्तावया मूताः नं जिमिगु परराष्ट्रनीतिया वहे खंयात सं-
स्थागत यायेगु ख:।थुकथं नैपाःया अतल नीति लिस्सें सुयां स्याच्वलं याना:
श्व प्रस्ताव हइगु मखु थइगु खंयात यचुका बिउ।
खतुं नैपा: थे बिकाशौन्मुख फुक्क थसं शान्तिमय वा-
तावरणय निर्बिघ्न रूपं बिकशित जुगु आशा तइ क्षायथाःसा शान्ति मजुइकं न-
बिकाश सम्भव मजुस।उकें थय व्वन्हयाकेत शान्ति मदयेकं मगाः।थ्वहे खंयात
थ्वाथुइका: फगिगु थसं "न्हयाथायनं याःगु जुउसां शान्तिया प्रत्यैक कुतः
यात समर्थन याना वइच्वंगु दु।" - (श्री ५ ऐश्वर्य - फागुन २,०३३)
प्रगति :- शान्तिया वातावरणय म्वायगु व विकशित जुइगु

नेपा:या मन्तुनायात तुगलंनिसें वा:बायका: २०३१ फागुनय श्री ५ बीरेन्द्रं नेपा:यात शान्तिदौत्र घोषित मजु यायेगु प्रस्ताव तइबिज्या:गु बिनं निदं दत।थुलि या दुने जुउगु प्रगतिया छुं छुं पदाय दुवाला स्वये ।

नेपा:या शान्तिदौत्रयात क्या: दकलय न्हापां दुस,अस्दे लियां समर्थन याना यंकुगु अकबलय कोरिया,जापनं याना यंकुगु दु।थथे हे नेपा:या मैपि पासा राष्ट्रं व्यापक समर्थन याना बच्वगु दु।तर चीन व पाकिस्तान धा:सा पुवंक समर्थन या:गु दु।नापं पाकिस्तानया प्रधानमन्त्री भुट्टोया चीन भ्रमण लिपा पिदंगु बिज्ञप्तिइ नेपा:या शान्तिदौत्रयात पुवंक हानं क्क: समर्थन याना क्यगु दु।थुलि जक मखसे नकतिनि सिध:गु सयुक्त राष्ट्र संघ्या महा-अधिवेशनय नापं नेपा:या शान्तिदौत्रयात समर्थन यानागु खं यात न्ह्यव्वया चीनं नैपालं मैपिं राष्ट्र लिसे समर्थन कायेगु ज्या याना च्वंगुलिं परोक्ष रूपं तिव: बिउ वंगु दु।एशियाय शान्ति व स्वतन्त्रता दौत्र स्वनेगु एशियन मन्त्री तयगु सम्मेलनं १९७६ जुनय क्वछिगु खें व इता-वन्ता(दक्षिण-पूर्व)एशियाय शान्तिदौत्र स्वनेगु खं श्री ५ या सस्थागत याना यंकुगु क्या. समर्थन या:गु खनै दु।थथे पासा राष्ट्र पाखें व्यापक रूप समर्थन वइच्वगु दुसा ज:लाख:ला भारत पाखें थुक्या समर्थन वयमा:गु त्यं हे दनि।तर भारतया समन्वय मजीसं थ्व धायेफु भारत शान्तिदौत्रया विपक्ष मखु थ्व खं नकतिनि मबुम्ह राष्ट्रपति फकरूदिन अलिं (१९७७)इता-वन्ताय एशियाय शान्तिदौत्र स्वनेगु मलेशियाया जुजुया मन्तुना यात समर्थन या:गुलिं सिइ दु।उके नेपालया प्रस्तावय भारतयात छुं लुमदेगु बाय दुव्वना च्वं-गु खं अनुमान यायेफु।याकनं हे मजीगु प्रस्तावयात हनाबना तइ थ्व मजीसं आस यायेफु ।

दकले लिपा बिश्व निरस्त्रीकरण व आणविक त्वाभ: मदये-केगु खं जुया च्वंगु इलय श्री ५ बिरेन्द्रया न्हयासुद्गु(गतिशील)नेतृत्वय याकनं हे शान्ति दौत्रया मान्यता काय फइगु पासु बिश्वास क्वमागु मजउ।अस्तु ।

चुचिनाखँ छज्वाः

-मद्दुम्ह परमानन्द बज्राचार्य.

(चि बाखंया न्ह्यःवा भाग परमानन्दया छुं चुचिनाखं पिब्वै च्वना । वयक:या थ्व चुचीनाखं दकले न्हापा पिदंगु ख ।)

१

वंगुहू वलकि च्वल
तँ मि पिहां वलकि खुत
थ्व हे निगु कबिता ।

२

नि छें स्वया:नं तःधिक
उर्के
निगु छें मद्दु ।

३

लमि दुखं च्वनिगु
नित: पय:
तर लमि हे नित: य: ।

४

निगु मोतरसाइकल
ब्वांय् वनाच्वन
क्वय् स्वयां घचा: मद्दु ।

५

नि थज्या:म्ह अयूला:गुलु
कलातं प्रचार याकुको
त्वनं मखंम्ह ।

६

औपचारिकतायाया प:खा: पिपिउं
स्वतन्त्र तुतुं वनाच्वना
लिफ: स्वयां मेपिनं वइच्वन ।

00000000000000000000

तज्ज्या:न्व: (भुलक्कद):- स्व मिसा, छं नित: न्ह्याबलें तज्ज्या:न्व: ल्व:मंसिं भुलक्कउ येतें थका: हिस्याइगु थौं ला नि कोत ज्वनां तुं लिहां वया ।
कला:म्ह :- तर छ थौं अफिस वं बल्य कोतंहे फिनामवं ।

मलुना

-- रमेश काजि स्थापित

छ अबले नांगां च्वंच्वंगु ज्वीमा:
जि छन्थाय नांगां हे वयागु ज्वीमा:
फ़ी निम्हेसिगु क्वा:गु स्पर्श
अन इवानाक्क मिच्या:गु ज्वीमा: ॥

छुगु छुगुला छ न्हापानं धायमा:
अथे हे जिके नं क्वा:ज: दयमा:
फ़ी निम्हेसिगु म्ह ज: मुना:
छप्वा: तप्वा:गु मि च्याका बिइमा: ॥

—————— ००० ——————

ह्नसना
----

१) कालिमति-टंकेश्वरया त्याय म्ह पुच: पाखें "फ़ी फ़ी" नांगु श्व:(खल:) नीस्वनेगु ज्या जुल ।

२) "फ़ी फ़ी" श्व: पाखें श्वहे वंगु फागुणया २१ गते खुन्हु प्रजातन्त्र दिवसया ल्सताय कालिमति त्वाल्य न्हापांगु संगीत सम्मेलन न्यायकल ।

-------- ०००० --------

सरस्वती अभ्यायहे सुब्बुका: -- राम शरण साझ्मि

पसल्य थंजाम्ह मयजु ताल्जु सनाच्वंगु खें ख्वन।गुबलें उखे थे चूसा गुबले थुखे थे जु।

वं ध्याहे ख:।उखुनु मखंला जाच न्ह्योनै वनुलिं वा लिंनु धर्म पिरियल्य स्यनाच्वं धयाः,वं म्हा मघा।धात्थें वं थ्वयनिगु पह:ला साप बांला। जित:ला गथे गथे मास्तरं स्यंगु सिब्य वं थुइकी बल्य बांलाक ब्वाथु।

जित: वलिसें साप्पं खंल्हाय मास्ती व।अनेतनेंगु गफ याय मास्ते व।इ मदुगुलं मदु।क्लासय दुं हे दैमखु।अयनं गथे गथे न वहे जित: स्वइ,न जिं हे वंत स्वय छा।निम्ह अमुका।सघा थथेंहे।जित: साप्प तुयुं खं प्वके मास्ते व तर म्हुतुं वया न्ह्यानै हुं हे संग्व तक्याय मफु उके हे जिं हें दिचा: याना अल्य म्वा ग्वा:गु ५४,५५,५६ थैरमत नं स्यना व्युं धया।व मन्ना अकमके जुल।अजुचाल,तर छाय धका वं मन्यो।मस: मस: स्यनेगु कुत: यात।जिगु छ्यू योजना फेल नल।

वं बिया ह:गु हिसाब जिं गुबलें याना मयंका। व साप हिमी चाल थें।छन्हु वं थनहे या धका हिसाब बिल।जि अकमके जुल।थबलें छम्ह पासां बेंत स:तल।जित: अग:चा मालां देघन्ना जुल।किताब यागु सारेमयासें या खंला धका ब पिने वन।मचालं दुहां वल।मस्यु गथे याना ज्वो वं जिं किताब स्वया या:गु सीकल।गथे तं पिहां वल थें मस्यु,वं जित: धाल जिं स्यनेगु पहहे बांमला वा ज्वीफु छन्त थ्वाथुइ पल्लं जिं स्यने मफुगु वा छं हे थुइका काय मफुगु। जांच न्ह्योनै थ्वयनै धुंकल,उकें -- मेम्हेसिके छं स्यों वं सा ज्यू।वं थथे धा:गु जित:ला क्वालखं लुनार्थं जुल।थबलेहे गं न्यात थिपिं निम्हं दना।

दसा निर्से वेंकै जिं स्यौं मवना।जांच वल,वन।जिपिं निम्हं पास जुल।

थौं कन्हे व पसल्य यक्को व।वनं जि याक:ना दुबले लाका।जित: व पसल्य दुहां वलकि क्याय क्याय ज्वीगु। उखुनु मखंला जिं खुलका थयां वं प्वतका व न्याना ज्वी धाल । ख: ख: प्यतका ख: जिगु हरबराय ना:गु म्हुतुं पिज्वल । वं छु मचि व तलज्वी मस्यु ।

थौं कन्हे वं नं जित: यैका वै च्वंगु दु ।थवला वं जित: च्वंगु आसाकृति भिखां है बं। सयां ढ्याख सं दनीम्ह उखुनु जि याक:ना दुन्ले दुने वया मैक्य फोत्तुवल।उखुनहुँइला ख:नि किजां स्वस्युका व छु छ्युका काव:वले म्वा म्वा बी म्वा: थका जिगु पं लिना बं ल्हा:गु ।

सत्य जिं थैं वं नं जित: यैकूगु खसाला ....।

धुबल्य पसल्य मनूत वल । म्यज्या भिखा हानं ताल्युइसं लात। पुबलें धुखेसा गुबलें उठे पै जुया च्वंगु ताल्यु स्वया मुसुं निहल ।

oooooooooo ooo ooooooooooooo

घटना

छन्हु मार्कत्वैन नापसं च्वंगु छ्यें वना: च्वनेम्सफू छ्यु का:वन। व छें धुवालं धाल -- सफू जरूर व्वनादिसं तर थनहे च्वना: जक ।छिं सिहे सिउ जिं थ:गु सफू धुकुतिं छ्यु-बागुहे पितमबिया ।

छु न्हि लिपा वहे छें धुवा:यात तुफि छफि माला: मर्कं मार्कं मार्कत्वैन याथाय का:वन।मार्कत्वैनं वहत धाल -- छिं तुफिं जरूर जरूर बं पुया दिसं। तर थन हे च्वथायनि छायधा:सा छिं सिहे सिउ जुइ जिं.........।

------------ ooooo --------------

बुदियां भिन्तुना

-- बसन्त कुमार मानन्धर

भिन्तुना दु बुदियां भिन्तुना
संघर्ष यायेगु नापं दु प्रेरणा ।।

छ जन्म मनू ख सकलें मनू मनू थें
जन्मै जुया:लि सिनावनिइ थें
मरणयागु ख्याच्वलं ग्यायेमा:गु मरू न्हां
जनमयागु मेगु नां हे मरण न्हा ।।

स्वइच्छा बिरूद्धय म्वाना च्वनेमा:सां
असत्य अन्याय सहयाये मा:सां
थ्व कर्मया भोग जिगु ख: धका: न्हां
ख्वबिया ख्यल्य दुव्याये मते न्हां ।।

ooooooooooooooo ooo oooooooooooo

थ: ज:(परिवार)या मिसा मिजं फुकस्यां जिगु ल्हा: चुप्पा नया: जिगु अभिवादन यायेमा:।नैपोलियनं उजं दयेकल।थ्व उजं पिहां वये धुंका:लिपा नैपोलियनया मां सिन्योरा लैजितियां नापला: वन।उबल्य मांया न्ह्योने नैपोलियनं थ:गु ल्हा: च्वत तर मामं कायया ल्हा: चुप्पा नयेगु अस्वीकार यात ।

मांया थ्व व्यबहार खना: नैपोलियनं धाल - जिला सम्रात ख:।कायया थ्व खं न्यना: मामं धाल -- तर छला जि काय ख:।थुलि धया: मामं थ:गु ल्हा: न्ह्यौने छयाबिलक नैपोलियनं थ:गु छ्यों क्वल्हुया: मांया ल्हा: चुप्पा नल ।

हानं छक: जन्म जुयाब्यु

-ज्ञानेन्द्र वज्राचार्य

सहिद !
जिगु थुलि सँ न्यना ब्यु
छिपिं हानं छक: मनू जुया जन्म कइ ब्यु
छायकि थन
विवशताया प:खा: तछ्यायी मा:गु दु
भूतयात वर्तमान याना: ळे मा:गु दु
भाषणया अस्तित्वय म्वाना च्वँपिन्त
वास्तविकता ळा क्यने मा:गु दु
सहिद धका: हाला च्वपिन्त
सहिदया मू क्वी मा:गु दु
वलिदानयात न्ह्यँके त्यँपिन्त
वीरताया इतिहास ळा क्यने मा:गु दु
स्वार्थय म्वना च्वँपिन्त
खवरदार यायँ मा:गु दु
ळें सहिद !
हानं सहिद छक: जुइ मा:सां
जिगु थुलि सँ न्यना ब्यु
कि,छिपिं हानं छक: जन्म कइ ब्यु ।

ooooooooo

छिं सिउ ला ?

१) शरीरया दकलय वल्ला:गु ला नुग:ख: ।थव दछिइ ३८००००० क: धुकुधुकु सनिइ ।न्हि ४३२० ग्या ळेन हि पम्प याइ

२) शाह जुजु नेवा: आख:(नेपाल लिपि) तया: म्ब: पिका:म्ह जुजु दलम्दँन शाह ख: ।

३) नेपालय आख: सपिं मनूतय ल्या: १८.२% थयँगु दु ।

चिनाखँ

~~मनूतें नं जितः मया: कं~~
— देव बज्राचार्य

मनूतें नं जितः वया: कं
थ्व धका: घा: वयी मती,
घा:तकं जि कम्ह है धका:
तुलय तकनं तयें मती ।

घा:ला कन्त नापलाइ मनं जि
जुल्गु लंपु है छिले धुन,
कयनं कक: निकः कन्त खना:जि
सुला: सुला: नं जुइ धुन ।

कयें मती कं जितः धका:नं
मतिनाया जा:गु म्ये नं
मन मद्दु थें कन्ह्येला
कं त्वा तकं स्वयगु नं ।

------ 000 ----------

स्वाँ

— बुद्ध ज्यापु

कथु वहगु पुख
वहे पुख दथुइ
छफ: बांला:गु स्वां व्हइ च्वन
वयानस्वा: प्यखेरं मयविना च्वन
स्वांनं थिकुथिक कयं सुंकुं ताल्य
फसं नं मयीं हाला च्वनं
तापाकं थव स्वइ च्वंम्ह मम्व:
थ:नं धुनुधुनु हाहां उखे वन
तर अन थ्यने मलावं
व्यये मफया: व भम्व: कुतुंवन
वहे प्या:खा: पुखुलिइ ।

-------- 00000 ----------

निम्ह मनूया बछि बछि ध्यबा तया: छगू कारखाना न चायेका त:गु ज्या च्वन।निम्हय कम्ह तस्सकं उसाय मन्त।अले सी न्ह्यो वं थ: पासायात धाल - पासा जिं सी न्ह्यो मखुगु खं ल्हाय मखु।न्हापाया दंय जिं नीन्याद्वी: दां कारखानां धुया क्यागु ख:,अले कारखानाया ज्यामि तयत नं जिं है कनगु (भद्दकययानागु)ख:।आ: कं जिके कुं व्वलासाले(बदला) मा:सा का।पासाम्हेस्यां उम्रिमय धाल - कं दुख ताय मागु कुं मन्त,जिं है व्वला साले है धुन।कंत विका जिं है नकागुला ख:नि ।

तापाक्वं थ्यंगु भेपा:

— वीरेन्द्र बहादुर तव:

थौं अमेरिकाय् धुनं पिनं न्हूगु च्वछ्याछ । अमेरिकाया कोरिकामिल हेतया रिक्षयका: हम्ब यामा: थ परिवार पुना: थ:थ:गु तैलिभिजन हेतया न्ह्यनी स्वसुना च्वन् । मथा हिमालयपिगु थ्वगुया विज्ञानया उन्नतियागु क्वगु न्हूगु उपलब्धि कथं संसारय् दक्कय् न्हापां प्रोकिय थ्वगुया जनजीवनी मानं क्वगु विशेष तैलिभिजन कार्यक्रम प्रसारण जुयगु दु - मचालंका: प्रक्षेपण यागु भु-उपग्रह यागु सहायतां । थ्वकं न्ह्याथवे ग्वा: ग्वा: मनूत जुयगु न्युयोर्क शहर, क्यालिफोर्निया राज्य, वर्जिनी राज्य इत्यादिया गल्लि नं थौं धुन्य की दक्च्वन ।

बोस्तन, अमेरिकायागु क्वगु जक अतिरिक्त अध्ययन शाला थ्वं क्वगु नां दंगु शहर, क्वगु त:धगु व्यापारिक केन्द्र थ्वं थ्वं नीगुगु शताब्दिया त:सकं आधुनिक मनूतसें जाया: नीछगुगु शताब्दियात प्रतिनिधित्व यानाच्वंगु क्वगु इन्द्र पुरिथें क:क:धा:गु शहर । थ्व हे शहरया दथुई ठाकक:च्वंगु लिंकन होस्तलया क्वगु कमन-रूमय् जि जिमि अमेरिकन पासापिं आ:मचालंका क्यनिगु विशेष तैलिभिजन कार्यक्रम स्वयेत मुनाच्वना ।

अमेरिकायागु न्हूगु भूउपग्रह मेनस एक्स ४१ प्रक्षेपण जुल । आ: थ्व पृथ्वीया (बर्मैया) २६० कि. मि. तापाक्क थ:गु कक्षाय् च्वना:चा: हिलिर्ड धुकिया मददं आ:मचा जायेका: कार्यक्रम सुरू जुई । थ्व भूउपग्रहलय् क्वगु शक्तिशाली तैलिभिजन क्यामरा फित जुयगु दु गुकिया शक्तिशाली लेन्स छम्ह छम्ह दक्ले लंजुवा:त तक्नं म्हसिइका काये मफई ।

तैलिभिजन कार्यक्रम शुरू जुल । थ्व कार्यक्रमया ग्वसा: कथं तैलिभिजन आयूनाउन्स यात- फ्रांगु थ्वगु विज्ञानया लिपंलाय् विकास या त्याथलय् गया: थौं पूर्विय थ्वगु सिर्दें यक्वं तंयु न्हय:नै लाये धुंकल । थ्वकिया दसु मा:सा थौं नकतिनि च्वयेकुगु मेनस उक्स ४१ कायेफई । थ्व फ्रांगु प्राविधिक विकासया क्वगु ज्वज्वला:गु पलास्वाय् ख: । आ:स्वयदिसँ, थुकिया पावरफुल लेन्स छ्किपिनिगु न्हय:नै न्हवेये त्यंगु दु -(पूर्विय) वंलाया जनजीवनी कथं विकास या त्याथलय् मदिवक न्हयज्याना च्वंगु क्वगु न्हयाथपुगु चिकिचाधंगु थ्वगु । नेपालया राजधानी थें यागु क्वगु न्हिन्हिस्तंया (दैनिक) क्वपुलु (फ्रालक्कुमका---

स्वयादिसं आ: थें । धन्याबाद ।

तेलिभिजन शुरू जुल । यैंपय् क्व्य हवाई मुलुपं (नवसा)थे खने दत । अले फोक्स जुजुं खने दत पशुपति। पशुपतिई मनूत म्वा:म्वा:दु । बस तेम्पु,मिनिबस नं खने दत। अके च्वनेत इपिं इग:मिग: घाइच्वन । बल्ला:पिं जक म्वयात चितुमतु चिइका:डुब्बांच्वन। बमला:पिं मिस्त,मस्त जक ख्वया:हालाच्वंगु थें च्वं । थ्व खना: जि नाप स्वयाच्वंपिं पासापिं मध्यय् छम्हेस्यां घाल गज्या:पिं असम्यत । हसिबसि घइगु म्या:मचाहे मरूपि । अले छु स्वस्वं सकलें [redacted] पा:लाक्क हर्रहर्र न्हिल ।

बुलुहुं धाय् हिलावन। आ फोक्स जुल यैंया छ्य्र बजार असं पाखे। थन रिक्सा, साइकल, मनुतसें गुब्स मम्वं। छ्थाय् व:गल्य् निम्ह सात च्वच्वन। छम्हसा उखेरपाखे वइच्वन । उवल्य् लाक्क हे उखेरं छम्ह व्दहं व्वांय व:गु खना: वसा बिस्युं वन। गुकिं याना: लंजुवा:त इप: मिप: कना: छ्यालबिछ्याल जुल । छम्ह ज्याथ:(बुरा) वनाच्वंम्हेसित व सां च्वया थकल । व ज्याथ: थस्स:पा:वन । गुकिया ललस्ता (मनोरन्जन)क्या: जिथाय लिक्क च्वमिंपं पासापिं न्हिलाहल हा हा हा........। जित: मछिना वल।च्वने मंमन्त।

आ: कुगू लाछि धिछिहिं खने दयावल थन मनूत फुब:फु्व: छुना: म्वय् नया च्वंगु दु । लिक्कस मगा: छ्गा दु गन चिपलप्ते वाछ्वये हइच्वन। मंगालय निम्ह स्वम्ह खिचात थवंथवंय् ल्वानाच्वना लिक्कसं स्वम्ह प्यम्ह म् फ्गिंमस्त आसाकुति ख्वालं य: बज्ये, चिप निग: फ्वने धका: हालाच्वन ! थुवलय् चिपगु लप्ते छप्पं घायेक वांछ्येहल । लप्ते बंय हे ला:गु सइमखुनि व फ्वगिं मस्तेसं लाकालुकु यात । थ्व खना: जिथाय् लिक्कसं च्वनाच्वापिं थ्व छु ल्या: ।। घइथे फुक्क पक्क पक्क । क्वथा सुम्क । जि इमिसं मचायेक दना: थ:गु क्थापाखे लिनावना ।

लुमन्ति - छपु म्ये

- निरन्जन

जित: जुल थौं छु छु जुल थौं
गय कने जिं छन्त जिगु वास

पल्पसा नं पिलिक्क त्वयाविइ
जिगु नुग: थत फिरिक्क गुनाविइ
त्वइगु निभा: थन हाकुसे च्वनाविइ
नुग: या सं फुक्कं भयभय विनाविइ

जुइगु आस याये व मिम्ह: नं
युं युं दनावने जि धुगु धायतिइ
छ्वं छ्वं जि थन ज: नं जुयाविइ
खिउं थाय ताताकं ठं नं क्यनाविइ

जि ज: जुया: म्वाये जि मि जुया: म्वाये
म्वाये मखु जि थन नो जुया: म्वाये
बरू प्राण वंसां वंकाच्वने जि
ख्वये मती न्यनेमती जिके छु जुल छं

oooooooooo

सुनां फु वं ज्या क्यनिइ सुनां मफु वं उपदेश जक विइ ।
- वर्नादसा:

मभिं सफू सिबय त:न्हंम्ह दासुं छुं दइ मखु ।
- छपु इतालियन धापू

शिद्दात मनू व हे ख: गुम्हसिनं थ:गु असफलताया हुनिं(कारण) स्यिउ ।
- दि.चार्ल्स

'काय्'लाकि'काय'?

-- कन्हैया कुमार साय्‌मि

नेपाल भाषा --

नीदं नीन्यादं न्ह्यः फ्गीत साहित्य व्वलं-कैगु दसिबें थःगु माय् म्वाकेगु निं गन्ता(च्यूता:)अप्वः। खनं माय्‌हे मवयक साहित्य या नी(आधार) है गन क्वःवनै? उकिं अवल्यं व्याकरणया नामय् थःत गय छि-न ज्यू व्वयाः न्ह्यात्थे यानानं नेपालभाषा मसीनि धकाः क्यनेगु कुतल्य सनाच्वल उकिं व्याकरणया(नापं साहित्यया मैमैगु व्व नं?) खंय फ्गी यक्वं लिपालाःगु खं सत्य खः,तर थौं नेपालभाषा सजीव जुयाः फ्गीगु न्ह्यःनै म्वानाताहां दना च्वंगु नं.ला असत्य मखु।नत्रसा जी कूछि स्वचलै मल्य् कूछि व्हक्वाइगु खःला कु कु ?

आः थौं वयाः वहै नीन्यादं न्ह्यः निसेंया व्याकरणया नामय् यत्थे याका तयै मजिल छायधाःसा थौं फ्गीत माय् मम्वाइला धइगु ग्याः माय् मन्त ~~बरू~~ गय् यानाः ~~फ्गुमित~~ फ्गीगु साहित्य मैपिनि नाप ज्वलिंज्यः जुइक त्वाय ~~न्हिं के~~ चिकेगु धइगु है जक गन्ता।उकिं न्हापा काय् व्वःसां ज्यू काय व्वःसा ज्यू सा थौं निताय गुगु पचि शुद्ध वहै जक क्ष्यलेमाः भबलें थुगु गबलें उगु मखु।खला थज्याःगु निर्सल्यागु खं ग्वः फ्गीकें यक्व है दइच्वन गुगु फुक्कसिया खं याकनं क्वः जिइमाःगु दु,थन जिं काय् व काय या जक खं न्ह्यःथनै ।

सुनानं जितः काय् खंग्वः कायेगु लाकि काय कायेगु धकाः न्यंसाला जिं तप्यंक काय् क्याः व्वयेगु जक मखु छितः वइत फ्गी फुकसितं काय् है कायेमाः धकाः जिं तिबः यायै छायधाःसा ------

न्हापांला नेपालभाषाय मौलिक य्,(खंग्वल्य) धइगु है मदु,दुसा य्‌ दइ कित यै दइ।दसु :- थाय्,बाय्,क्य्,नाय्,साय्‌मि,सय्, नयै,तियै,~~न्‌को~~ धायै,कुयै।जाबा नमोबुद्धाय,नमोशिबाय यातका ~~नमः~~ नमोबुद्धायै

नमोशिवायै धया धा:सा थ:म्ह है काय्यात क्षाय्धका: काय याना थ्याकामचा भा:पी?

मिजंया मिसा लिसे,ज्याथया ज्यिथिलिसे अजाया अजिलिसे, त्याय्म्ह्या त्यासे नाप स्वापू द:वं थैं काय्या म्ह्याय् लिसे द:वनिगुलिइ छित: शंका वंला? म्ह्याय्न न्चवाये बल्य छित: गुज्व:गु अनुभव जुइ काय् न्चवाये बल्य नं उज्व:गु है जू जुइ शायद कायधा:सा काय्व म्ह्याय् क्यू है थासा थाना ह:पि। म्ह्यायया न्ह्यपलं(पूर्वरूप) म्ह्याच थैं काय्या नं काच(जुइमा:)। य्या जक न्ह्यपलं दइ गथे थाय्या थास,म्वय्या म्वज,म्वखाय्या म्वखाच। य या दइमखु,छि छि: फंगु भास्य्य है मदु धासैंलि हानं थ्व न्ह्यपलं न्ह्यिपलंया न्ह्यिपं क्षाय्बाका च्वनेगु? खजा [redacted] काच खंग्व: स्वये न्यने मनंनि उकिं है जक काचं धायेमा:थाय् क्षाय्नं धयां जिलला बा कायं [redacted] धया: जिल धइक्वत,काय शुद्ध जुया: मखु।थ्व काच शायद पुलां सफुलतिइ लुया वइतिनि जुइ।उकिं जि पिया च्वना ।

धात्थेंला काय् है शुद्ध ख: धइगु बल्लागु दुकुगु थिसिमिसि [redacted] ला:गु दसि क्वयू न्ह्यव्वये।छिं स्यू है जुइ बिश्वया गुगु नं भाय्या दुर्घ है वया क्रिया(यासु) जुइ।संज्ञा,विशेषण(व्वायसु) इत्यादि यासुहे दयावइ क्षायधा:सा क्रिया तिनि प्रतिक्रिया जुइ।खुये यासुं खुं नां,तने नं तं अथेहे रोदतिं रोदनं,पठतिं पठन,मालावनेगुलिं मार्ग इत्यादि नं , नं ।

म्ह्याय धइपिंत थ:क्यां सुप:छि है अंश दइमखु कायपिंत बाहेक दहं कायेगु धइगुला मेगुहे जुल।तर् म्ह्यायपिं अयनं धाइपिं मखु,स्क नंवरया चथा:य:त यमां जित: व [redacted] क्वत्वा: पर्सि तिले,अग्सिं सिनेत त क्वत्वा: बात्वा:है मन्त। आहा गुलि हिसि दुगु।भ य: बु द: व तुकि क्वच: ति-ल- तिले। य:रा खंला खं द: किजापुजा बल्य मिसालं धमक्षाल धायेव सत्य सह्याये मखु जिं।अनेतने खं क्वना: पां अवुपिके तिसावस: परवनेस: म्हये स:।उकिं म्ह्यायपिं लाखे थ:क्यां तिसावस:

हिषिं हं। म्ह्यै यासुं म्ह्य नां ज्याः गथे लाये यासुं लाय्, थाल(लाय्, तयगु) नां ज्याः
लिपा जूलिसे म्ह्ययात म्हाय् थाल गथे थों कन्हे सफुयात स्वपयतिसें सांफु(साफु) धाः
थ्व खंग्वः आःतक नं गनं गनं गामय न्हानि जुइ थये इलाकाल(अन्दाज) काये फु।
फीसें है नं काचाक्क न्हवाये बल्यां ह्विम्हाय् नं याना:ला खःनि धाः।हाकुचिया
म्ह्याययात काड्म्हाय् धकाःनं सःवू।धात्थेंला फसिं नीदं न्ह्यःया छु सफू पुइका
स्वत धाःसा म्ह्याय सिकें म्हाय यक्व खनी।पुलां सफु तिइला इल्ल है।
लिपा म्हाय् खंग्वल्य य क्षाः दुतिनाः म्ह्याय् जुल।इलं थये खंग्वल्युक गाक्कं
हिइ इइ व्यू।गथे न्हापा सचान या आः सतांचा, चुतांया तुतां, ह्यामुया ह्याउं
इत्यादि।फंग यात फागं धाधां फ्यगंः सुधां धाः।

म्ह्यै - म्ह्य्(म्हच)-म्हाय्(म्हाच)- ~~म्हाय~~ म्ह्याय्(म्ह्याच)

अथे है :- काये - काय्(काच)।

अथवा:सा नि मां अवुया लिपा कें-बुं दक्वं काइम्ह काय् है खः।

थुगु तुजं काय मखु काय्,शुद्ध खः धकाःला प्रमाणित है जुल तर

काय्,याके दइक्वंगु य्,या न्ह्यपलं छु? न्ह्यसः पिलुइ।स लाकि च लाकि ज ? थ्वया

नं थुकथं क्ष्यनै -- ये थ्वःया सकर्मक यासुं दंगु नामय लिउने च वइ :-

काये - काच - काय्,,लाये - लाच - लाय्,,क्षाये - क्षाच - क्षाय्,,म्वखाये -

म्वखाच - म्वखाय्,,म्ह्यै - म्हच - म्हाच- म्ह्याच - म्ह्याय्,,त्याये - त्याच -
त्याय्,,म्ह्यै - म्हच - म्ह्य्(मोही),न्ह्याये - न्ह्याच - न्ह्यच - न्यय्(न्हैन्दुरु

ध्याये - ध्यांच - ध्यांय्,अथवा ध्यांइ,त्वाये-त्वाच - त्वाय्(?) इत्यादि।

ये थ्वःया अकर्मक यासुं दंगु नामय् लिउने ख वइ :-

त्याये - त्याख - त्याः,लिलाये(लिपालाये)-लिलाख - लिलाः,क्वये - क्वख -क्वः
नाये - नाख - नाः, लुये - लुख - लख - लः(जंयात) निये - जंनिख - जंनी इत्या

थ्व:गु नितां सकर्मक व अकर्मक दंगु ज्यान दुगु नामय् क ~~क्वह~~ वइ :-

पिनायै - पिनाक - पिना:,पाःलायै - पा:लाक - पाला:,थायै - थाक - था:,

स्यायै - स्याक - स्या:,सियै - सिक - सी,ख्वायै - ख्वाक - ख्वा:, यायै -

याक - या:,इत्यादि ।

थ्व:या निर्दां सकर्मक व अकर्मक ब यागु दंगु नामय् ल वइ :-

न्वयै - न्वल - न्व:, जायै - जाल - जा:,(क्वतजा:,नितजा: कथं)

जायै - जाल - जा:(~~म्वन्ह~~ प्यन्हु जाल्य् कथं),दुदायै - दुदाल - दुदा:,थियै -

थिल - थी,क्वायै ~~क~~- क्वाल - क्वा:,तापयै - तापाल - तापल -(तापल्य -

विदेशय् कथं),स्यायै - स्याल - स्या:,लस्वयै - लस्वल - लस्व:(जन्ति)तयै - थल,

ज्यायै - फ्याल - फ्या:,जायै ~~म~~- फाल - फा:,ब्यथुयै - मुतुल(मुतुलि)- मुतु;

इत्यादि ।

थ्व यागु दंगु नेपालभाषाया मौलिक नामय्(संज्ञाय्) लिउने ~~नक्स~~ 'च','ख','क' व 'ल' है

जक वइ सिवें 'स' व 'ज' गुक्सं मव:।हानं 'च' तना: 'य' है जक न्हयल,'ख','क','ल',तना:

'य' ~~मक:~~ मव:।उकिं कायै यागु द:गु काय्, नामय्, क्यंगु 'य', न्हयपलं 'च' है खत।

उकिं काय मखु काय, - काच गथे म्हयाय - म्हयाच ।

-: कौचाल :-

कालं यात स:ता ह्वइगु स्वां :-

संसारया छगू है जक थासय् जावा प्रदेशया नामुद

पेलजैरेजन्तीगु ज्वालामुखिया महानय् ह्वइगु व स्वां रायल काउस्लिप ख:।व स्वां ह्वयवं अनया पिं मनूत ल्यताय्या पलेसा तसकं दुग्ख जुइ।छायकि व स्वां अवले ह्वइ गवले अन ~~म्वक~~ ज्वालामुखि तज्यायै त्यैनि।जव भूमि बुनेया ग्यासं व स्वां ह्वयकि अनयापिं ~~स्वनि~~ (बासिन्दा) मनूत फुकं इपां ~~भिम~~ थिपां काय् मफयक व थाय त्व:ता बिस्युवनि।।

लिसः

- गौतम सायमि

जि थौं थन वइच्वना छुं आस क्या:
तर छं वास्ता मया: अय्‌क छक: स्वया: ।

यदि छंगु निम्तिं जि अभिसाप हे ख:सा
जित: थौं थन छाय् स:ता च्वना ?

छुरां फ्‌वा:बिउथें घा: जुया च्वंगु दु थ्व नुगलय्
तर छं वास: तइबिउ मव: जिगु थ्व दिलय् ।

यदि यायेमा वास: बैद्य फ्‌ाक्रिं हे छाय्
मलम तया: लनिगु घा: मखु थ्व ।

लनि मखु जिगु घा: छंगु मतिना बिना
उकें वये मा:गु दु छ हे घा: लंकिम्ह बैद्य जुया: ।

कुचिकार सुचिकारतयगु न्हथ:ने थौं थन जि
छम्ह बेक्‌कार जुयाच्वना ।
छम्ह बेक्‌कारयात नं
छं या:गु मखु उपकार थन ।

उकें जिं छन्त लुमंकेगु हे छाय्
यदि जिगु निम्तिं छ हे मदुसा ?

हःपाः

-- प्रदिप

ख्वयै है मखु फ्री गबले नं थन
अनित्य व अन्धकार संसारय ।।

मनू ज्याः थन जन्म कायै धुन
याना है च्वने संघर्ष व संग्राम
गबले तक जुइ मखु सफल
त्वाना है च्वने फसिं दत्तले सासः ।।

फ्री त्वना है च्वने न्हयाबलें नं थन
निधाँया निर्मि ज्वनाः धिरज मन
मनू सुसेंलिं न्हयाग्गुं यायेमाः फसिं
ग्याये मजिउ जुइ धकाः दुख कष्ट ।।

दुख दर्द खनाः ग्याःसा मनूत नं
छु है पाइ मनू व पशु जीवन
ग यायै है मजिउ मनू त गबलें नं
त्वायेमाः न्हयाबलें न्हिलाः न्हिलाः ।।

------ ०००००० ------

थःगु भाय् छ्यलादिसँ ।

१) वां -- अधिकार
२) बु -- नगर
३) वाः -- हौस
४) नं -- आकास
५) मा -- साउं
६) नी -- जग
७) ह्वं -- दोभान
८) उं -- रंग
९) ख्वं -- शिपालु
१०) जः -- परिवार

------ ०००० ------

लिच्व:

-श्यामदास

मिसां धाल - स्वये मा:गुला जिं ख: ।
ल्हातं धाल - थिइ मा:गुला जिं ख: ।
अथे हे तुतिं धाल - न्ह्याये मा:गुला जिं ख: ।
दकलय् लिपा दिकचाया: न्हायपनं धाल - तर... छिमिसं न्ह्याःगु न्ह्याथथे

या:सां उकिया लिच्व: न्यने मा:गुला जिं ख: ।

oooooooooo

स्थिति

निखिलेश (भारत)

जित:छक: गामय् वनेगु ब्व:ता: दत । अन्या हालत मेमेगु गांया थें हे । छन्हु जिगु छेंया दलामय् गांया ज्याथ: पिनि गफ न्यात । उखेंथुखेंया खं जुयाच्वन । अवले जिं छिमिसं न्यना - प्रजातन्त्र न्हापा व आ: छुं पा:गु छिकिपिसं वा:चायेका दियाला ? सभाय् फुक्कं चुप जुल । मानो जिं छिमिके न्ह्यु खं न्यनाच्वना । दकलय् लिपा छ-म्हस्यां धाल - थव छु ख: ? थव नां ला जिमिसं दकलय् न्हापां न्यनाच्वना ।

जि ला जिल्ल जुल ।

(साभार - नदीधारा २७ ल्या:६-७)

हिउम्ह - नगु

रिजल्त

-- पवित्र बज्राचार्य

शिक्षा मन्त्रालयया क्यान्द्रे गोबिन्द बहादुरया जः (परिवार) मध्यम खः। दुपिं थः निम्ह मस्तयत बाँलागु ब्वनेकुलिइ ब्वंका तल। मस्त सा मलाखमि तर मचा चकचकै। मस्त ज्यं मचा हान्तांहुन्तु याना ज्यू यःगुलिं बौम्हेस्यां इमित ब्वःविया ब्वनि। मस्तयसं आखः बाँलाक मब्वनाः फेल जुइ धकाः वया म्हयजिउ मरू। मस्त धाःसा अवुं ब्वविइगु तसकं मयः, अपायसकं आखः ब्वनांहेहन्हयावलें ब्वःविइगु धकाः नुगः क्वतु।

ब्वनेकुलिइ जाँच नं त्यल। न्हापा न्हापाहे पित मब्वसें आखः ब्वंकातःम्ह अबुं आःला कें मिलितरि शासन हे स्यला बिल। मस्तयत आखः ब्वनेगु क्वथां लखाखरू हे हावां गायेक मबिल। खालि नसा नयेत, पिथा क्वंवनेत जक क्वथां पिहां वये दइगु। अथें पिने वइब्वंगु खनकि दायाः 'क्वा-नाः जुउसां हानं क्वथाय क्वइ।

मस्तयसं आखं ब्वनाब्वंगु जुला मजुला धकाः घुवांघू चिवा काः जुइगु। कन्हु अथेंहे चिवा काः वं बल्लं निम्हें मस्त मस्त नकसां पिहां वल। उध्रिमेंय खा-गफ धकाः याना ब्वन। वया पालितःलं निसें तं पिहां वल। क्विमि जां-पा ब्वाराक्क चायेकाः दुहां वनाः मस्तयत न्ववु बिउजुल --- "सोसां मस्तयसं खासार्थ क्यकनाः चिसलं लिसः बिल। च ग्वःन्हु मानि ? " स्वन्हु मस्तयसं खासार्थ क्यकनाः चिसलं लिसः बिल। अले क्विपिं थन आखः ब्वनेत ब्वंब्वनागु स लाकि गफ मुरकुत अन हां ? क्वकुनाः फ्वन्तिनय कुतिकुकि जक मस्त सुम्क, तिखिक्क हे नमवाः। क्व क्विपिं आखः सनाब्वन। " जिला क्विपिं खनाः म्हार्ं हे अजयति चाः।

ख्वनाः नि-मिन्ह थकुंत क्वा, आसिं आजु क्वार्द्दै अकुलिं वंगु।
लं-हु-खिर्प-   स्वनाः पि ध्व ता वा, ना ना वाः खवी खिर्प
ह थवार छिंथ(प्रतिफल) हुल खिरपिं खिपा वः। खिथ न्ववालयें थ्व
थक खिथा कांहि थकाः खो पि लाः वं वः थुक खिपि दः खिमिं
पिं ह्लाय प्याकि थकु फिजु तव थ्व। खिमिं गुँ वाछः व्वीनाःवा थ न-
क यावनु जुं। या स्वारनवं = छहुं ज्याहु लंवा नपी नस कुन्हु जुं। वन्धाः-
हु हुल खिन्याः वाछः प्यनाःनं वाँव त्यक्तु कुतल्प गुतल्प न्याछि वधि
वाछः प्यथ्याः। वंछा छिकः थांका:, न्ववार्वो मिसिनश पाक्ष जुं
लना। जक्वा हु पचाश खिखिकः याना। ग्वना कुसः है थवा थीं नि ज्या-
थ्वी कुयः कुरुन्वां एंकाः ज्वीवत। खिमिंनु थ्व वाठांा गर्वां नं पाक्ष जुं
फकम्हु। थिं धाःहु लंयाव आःठा खिमिंठ गन्धा (वास्वा) तकम्हु, ठिथा
हौटल्य ग्वाह खिठपनाःनं मुकाःमदक्यय्य थठै खिक्वा। कन्कां मन्वसे गफ
मुक्काः ठिथा थांक्य फोठ कुठ जक धाठे थिं यायेंगु खिजा। क्वाः न्वास्वां
हाहां क्वथां मिहां धन। छन्न दाजु म हैहे न्यि निम्हेस्यां वाछः ख्वों-ज्या
जुन।

वांच खिथट। मस्त म्हार्इ ल्यताःन्हिछि न्हिछिं भिवै दुगुछिं। ठछि हुं
मजुयै खिव। रिजव्ह जुजु ई नं त्यक्वल। दाजुम्हेस्या त्याः मना खिठवें ज्य-
नावट - हैहे म्हेस्या थें वथा वांव वांठाः मजुउ। थ्व वं धुक्वाः हैहे म्हेस्यां
दाजुयात थाल — कं हुं नं धन्दा कायेम्वा:, थिं क नांथ्य फोठ कुठसां
वाःनं व्वाखिह मफक्यु थ्यू ज्या याना तयै जुन। धुठि धयाः न्हायपनय
स्वांपुल। दाजुम्ह दं जुल।

रिजल्त जुल।तःकैहें निम्हं रिजल्त-म्वं ज्वना वल।कैहेम्ह म्हार्रं ल्यताः दाजुम्हस्या स्वाः धाःसा कुतुं वइथें ।अबुम्हं इम्त खनेवं रिजल्त गथे धकाः थुइकै धुंकल।बौम्ह खनेव कैहेंचा घाल -- बाः जिला तगिनय दक्वसिबे न्हाप जुल कायम्ह,स्वःसल नवात -- बाः जि थ्व जांचय पास............।खं पुबने है मलाकं क्वत्थुं कायया न्याताल्य व्याराव्याःरा दादां घाल -- क फेल नुइ धकाःला जिं न्हापा सिउनि। स्वय कुकिइ कुकिइ लात ? रिजल्त स्वस्वं वा कुरू कुरू न्हयल -- स्वंगू स्वंगू मक्विय फेल का का। इंगलिस हिसाबला म्वाःल धाःका थ्व नेपाल भाषाय सुधान्त गथे फेल जुल धइगु का ? जिला म्हार्रं अजुगति चाः थ्व मचा खनाः।बौम्ह सिबैंक तम्वःगु खनाः म्हयायम्ह दाजुसिबेसित मिखा भाय भाय यानाः न्हिला व्वन।कायम्ह तजिक नवात -- आम रिजल्त जिगु मखु बाः।सुयागुलै ? धकाः कांचाकाचां म्वंवय व्वइतःगु नां व्वन।स्वाः इयाउंकाः रिजल्त म्वं भ्त्याराफुर खुनाः वांक्वक्वं गुरूजारूं दन।बाः जिगु रिजल्त थुगु पति धकाः लाना व्वन।जि फेल मजुउ।कायम्हैस्यां खं दैथि तन।कायया खं है मपसें लुकुलुकु पिने वना क्वत -- तमं।धात्थैंला खुना क्वःगु म्वं भिंङ०दं न्हयःया वयागु है रिजल्त धकाः लाना व्वन।कायम्हयाय निम्हं मुसुमुसु काः।

स्वः पिज्वे मात्रं लः खुसि मखु

- नारद वज्राचार्य

केवल लखं सः पिज्वयै मात्रं
व खुसि मखु ।
खुसि जुस्त ला -
निभे सि दुगु
थःगुहे छपु ल दयेमाः ।
वाःवना च्वंगु छ्यय
फिसः जुया च्वंगु वुंइ
व्हासाक्क थहां वयाः
ज्यापुयात लयतायेके फयेमाः ।

गति दयेवं तुं लः खुसि मखु ।
खुसि जुस्त ला -
न्ह्याःववं
छंया ध्याचः धू दक्वं
घपुइ छ्वयाः
यचुक्क बाःवने फयेमाः ।

लंय लाःगु धलपल
नापं व्वनावंके मफुसा
सःदयेवं, गति दयेवं
व खुसि मखु ।
खुसि जुस्त ला -
सुनां लं पन धायेवं तुं
पुखु जुया मच्वुसे
वया विरोधय
वस्त तुं थुनेत
न्ह्यव्वाये फयेमाः
छायकि,
न्ह्याःवनातुं च्वनेगु क्रम हे
जुति सः
खुसिया धर्म सः

ooooooooooooooo

घपु = सतह

oooooooooooooo

हिसि- आःछु यायेगु झी गाक्क मिक्ते हे धुन ।
पल्पसा- त्रिशूल-खुकुरि यानाः त्रिशूल वःसा सकसि स्वः वनेगु,
मखु खुकुरि वल धाःसा प्याखं स्वः वनेगु ।
हिसि- थयाक्क धना विल धाःसा ले ?
पल्पसा- आखः व्वनेगु ।

धिसिकवले

१) बसया ताहाकःगु सफर, म्हमस्युपिं नं ढ्याः बसय लाबले पासांपासा थें जुल। उकें मध्ये छम्ह सितम्ह निम्हं बैसं मिलेजुपिं लात। निम्हं खुब खं ल्हा ल्हां वन। व वं छम्हस्यां न्ह्यावियकल। मेम्हेसित सुख मन्त अकिं क्याय क्याय जुया न्ह्यां वयेकुम्हेसिगु तपुलि क्या पिने वान्छीया बिल। पलख लिपा न्ह्यलं वायका स्वबले थःगु तपुलि मखना न्यन-- जिगुसतपुलि गो? नापंच्वंम्हं धाल-- तपुलिया दिक्क जुया पिने चाह्युवन। मचा लिपा तपुलि वान्छीम्ह नं न्ह्यावियेकल। अबले है वेंगु लाकां क्या पिनें वान्छीया बिल। पलख लिपा न्ह्यलं चायका स्वबले थःगु लाकां मखना न्यन-- जिगु लाकां गो? लिक्कच्वंम्हेस्यां धाल-- जिगु तपुलि चाह्युवंगु तत ताउत जाया नं मवगुलिं थ्व लाकाम मावन ।

२) सन्ध्याया हःल्यं वहल पहल दुःल्यं वया च्वंम्ह छम्हेस्यां छम्ह मेम्हेसिके न्यन-- अय दाजु गुलि बजे जुल? मेम्हं त्वलय जुया लिसः बिल-- खः नकतिनि वेंगु। न्हापायाम्हं लिसःया न्ह्यसः याना न्यन-- सारे पांच जुल जुइ धेंगुला? लिपायाम्हं धाल--मखुख मखु...जिला आ फिल्म स्वबने त्यनागु। थ्व न्यना न्हापाम्हं धाल-- पांच बजे तिनि जुल जुइ धेंगुला? लिपायाम्हं खः खः धका छ्यों संकल। तर निम्हेस्यां निम्हेसिगु खं मथुइकायकि निम्हं स्वांय.।

३) क्लासय मास्तरं सफु स्वस्वं मस्तयत पाठ घोक्य याका च्वन। पलख लिपा पाठ व्वके दिना छम्ह मचा याके न्यन-- रमेश का आ घोक्य यानाथें पाठ धा। रमेशं तीजक छु सफू पुइका घोक्य यानाथें पाठ ब्वन। मास्तरं व्व बिल-- अय रमेश सफू स्वया मखु, मस्वसें धा। रमेशं नं तीजक लिसः बिल-- मासाहेबर्नला सफू स्वया घोक्य याकुगु खःनि ।

-- जि. बि. जोशी

जिम्गु खँ

जन चेतनाय् थौं बृद्धि जुया वै च्वंगु दु। नापं नेपालभाषा प्रति जुया च्वंगु घा:, नेवातसें थ:तहे जुगु घा: धका थुइकी धुंकूगु दु। थ्व फोंगु निम्ति लय्‌तां:गु खँ ख:। प्रगतिशिल युग ख:। शौसित जनतां स्वतन्त्रताया कल निम्ति माग याइ। संघर्षय् न्हयाः चिलि। थ:त क्विकं न्हया:वनै मखनकि हयुपा: हय्‌मा:गु वा चाय्‌कि। थ्व खं बिश्व इतिहासं क्यना वै च्वंगु दु। थ्गु है फोल्य नेवात(मेमेंगु उपेक्षित जातिनं वयमाले धुंकल) नं लात कुं आश्चर्य मखु।

थौं म॰ व स्तरय् साप दंगु हिन्दी उपन्यास व पत्रिका थप अनियन्त्रित रूपं नेपालय् बा: वै च्वंगु दु धा:सा मेमे आख: स:पिं नेवात जुयानं नेवा सफूहे व्वनै मस:पिं यक्को दु। फोंगु निम्ति थ्व त:धंगु समस्या ख:। वयक: पिन्त नेपालभाषा व्वनै सयकेया निम्ति हिन्दी सफूतयगु प्रतिस्पर्धाय् मनोरंजन सफूत नं पिकाय्‌मा:गु आवश्यक खं। व्वमिपिं फोंगी पाखे उपो दय्‌केया निम्ति साहित्यया मेमेगु बिधा सिबें उपन्यासय यक्को बृद्धि यायमा:। थुकेया माध्यमं है जनतायात दुघा: प्वंका फोंगी पाखे साले नं अपुइ। छायधा:सा थौंया जनरूचि उपन्यास पाखे यक्को कोसा:। ख: फोंथाय पिकाक यक्को है म्हो, उकें बिभिन्न खल: पाखें थुकेया रूप नं काय्‌मा:गु आवश्यक खं। गुकेयांना व्वमि पिन्त क्वयेगु उत्साह नं दै। अन्त्य जिमिगु थ्व निक:गु कुतलय् ग्वाहालि याना दीपिं सकसितं सुभाय्॰।

जय् मां भाय्॰।

तय्‌जू या इनाप –

छि> च्वसु <u>तय्‌जू पौ या</u> स्वपानां उप्पो दयेमज्यू।

नि> फुक्क च्वसु कापिइ छ्वखे जक च्वइतःगु जुइमाः।

स्व> ब्याक्कं वःगु च्वसु पिकायेगु पिमकायेगु वां (अधिकार दुजःयाके।

पि> वये धुंकूगु च्वसु लितवइमखु।

न्या> छिकपिं पाखें वःगु सुझाव लसकुस दु।

तय्‌जू यात ब्वलंकेगु ल्हाः छिकपिनिगु हे खः, कुकें थःगु सेल्लाःगु तरबःचा हाकःगु

बाखं

चिनाखँ

च्वखँ

व

मेमेगु च्वसु नं बियाः ग्वाहालि यानादिसँ।